TAĦRIĠ GĦAS-SEBA' SENA (SKOLA MEDJA)

Il-Malti

Il-5 Pakkett
bir-risposti ta'
Pakkett n. 4 u Pakkett n. 5

malti.skola.edu.mt

Daqqa t'id fil-Malti

DaqqatIdFilMalti

A. Fehim mill-Qari

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Kulħadd iċapċap u jsaffar bla ma jaf x'qed jiġri. Kienet qed issir il-famuża tellieqa tal-ixkora... xkejjer tal-patata jinqalbu u jaqgħu u dawk l-iffurtunati jaqbżu quddiem u jidħlu l-ewwel. Naħa oħra kienu qed jixħtu qisha boċċa tqila. Tiskanta ċerti tfal kemm ikunu jinqalgħu! Wara tal-ixkora, ġew il-bniet bil-ħbula, it-tellieqa ta' tliet saqajn, it-tfigħ tad-diskus, it-tfigħ tal-lanza... u t-tfigħ tal-karti u l-bottijiet vojta tal-ġelati ***ma qata' xejn***. Is-Surmast qagħad jara kollox. Għalkemm is-Surmast ftit kien jifhem fir-regoli ta' dawn il-ħwejjeġ kien jogħxa jara l-ħila tat-tfal. Kemm kemm ma kienx jitħajjar jgħajjat meta xi ħadd ikun dieħel l-ewwel. (par.1)

"Ħerġin tagħna Surmast..." mar jiġri jgħid<u>lu</u> s-Sur Agius.

Żewġ gruppi ta' tfal resqu lejn in-nofs tal-grawnd. Fl-art kien hemm il-ħabel lest.

"Iva. . . iva. . . hemm is-Sur Cassar arah..." kompla s-Surmast... "Ix-xjaten! Minn hawn bilkemm jidhru. Min ġej quddiem miegħi?" (par. 2)

Għal dan il-kliem l-għalliema deffsu mneħirhom mal-fildiferru. It-tfal meta raw lis-Surmast u l-għalliema tagħhom quddiem bdew jiddeffsu huma wkoll, u ***f'tebqa t'għajn*** l-iskola tas-Sur Karm Ciantar kienet mal-filliera ta' quddiem nett tintrass mal-ħadid, tgħajjat, iċċapċap u tinsulta lill-iskola ta' kontrihom. (par. 3)

Iż-żewġ gruppi tfal qabdu l-ħabel f'idejhom. Raġel fin-nofs kellu idu mgħollija dritta 'l fuq; kulħadd kien ***fuq ix-xwiek*** jistenna s-sinjal. Iż-Żrinżu kien fuq wara bil-ħabel imkebbeb serp miegħu. Is-Sur Cassar kien jidher qed ikellimhom. (par. 4)

Bdew...! "Isa... isa... iġbed Żrinżu... ejja ftit ieħor... ar'hemm... qed jiġbdukom ħmir...! Waqa' ż-Żrinżu... anke l-Bully... Tihielu Briksu... Ara Ġolu x'itih ġo żaqqu... Ara kif ħarbu l-oħrajn... Hemm wieħed infaġar...qasmulu rasu qed jgħidu... Ajma ħej deħlin il-pulizija fil-grawnd... Ara x'konfużjoni qamet f'daqqa waħda...! Fejn mar is-Surmast...? Iġru... Ħa nirkbu... Il-privates telqin...! (par. 5)

Huma u sejrin lura, t-tfal riegħduhom il-privates bl-għajjat ta' "Ħadnihielhom... ħadnihielhom...!" imma mhux daqskemm is-Surmast riegħed il-Cortina tas-Sur Delia bir-rabja u bil-kliem ħażin! (par. 6)

Silta meħud minn **<u>Is-Surmast</u>** ta' ***Trevor Żahra.***

Ai. Wieġeb il-mistoqsijiet fi kliemek dwar is-silta li qrajt.

1. Għalfejn kulħadd kien qed iċapċap u jsaffar? (par. 1)

2. Semmi żewġ logħbiet li kienu qed jieħdu sehem fihom it-tfal. (par. 1)

3. X'kien li wassal lis-surmast jibda jilmenta? (par. 2)

4. Xi bdew jagħmlu l-istudenti tal-iskola tas-Sur Karm Ciantar hekk kif kienu wiċċhom mal-fildiferru? (par. 3)

5. Għalfejn taħseb li poġġew liż-Żrinżu fuq wara tal-ħabel? (par. 4)

6. Kif nindunaw li f'din il-logħba tal-ġbid tal-ħabel inqala' l-inkwiet? (par. 5)

7. Min taħseb li rebaħ, l-iskola tas-Sur Karm jew l-iskola l-oħra? Agħti raġuni għar-risposta tiegħek. (par. 6)

8. Issuġġerixxi titlu għal din is-silta.

ii. Analiżi tas-silta.

*1. Għalkemm ftit kien jifhem fir-regoli ta' dawn **il-ħwejjeġ** kien jogħxa jara l-ħila tat-tfal.* (par. 1)

a) Għalxiex qed tirreferi l-kelma **ħwejjeġ** f'dan il-kuntest?

---

b) Ikteb sentenza oħra bil-kelma ħwejjeġ biex tagħti ***tifsira differenti*** lil din il-kelma.

---

2. Agħti kelma oħra mis-silta li tfisser **l-istess** bħal:

a) jitfgħu (par. 1) ____________

b) jieħu gost (par. 1) ____________

ċ) tgħajjar (par. 3) ____________

d) imdawwar (par. 4) ____________

e) kaos (par.5) ____________

3. "**mar jiġri jgħidlu s-Sur Agius.**" (par. 2) Għal min qed jirreferi l-pronom mehmuż ***lu.***

---

4. Fisser fi kliemek dawn l-idjomi skont kif użati fis-silta

a) ma qata' xejn (par. 1)

b) f'tebqa t'għajn (par. 3)

ċ) fuq ix-xwiek (par. 4)

5. Is-Surmast ftit kien jifhem fir-regoli ta' dan il-logħob. Huwa kien jitħajjar jibda jgħajjat bil-ferħ xħin jara lil xi ħadd dieħel l-ewwel.

Għaqqad dawn is-sentenzi u ara li ma tbiddilx is-sens. Ibda hekk

Hekk kif is-Surmast kien jara lil xi ħadd dieħel l-ewwel ________________________

6. Sib kelma/frażi mis-silta li tfisser:

a) **popolari** (mir-par. 1): ____________________________

b) **avversarji** (mir-3 par.): __________________________________

ċ) **irbaħnielhom** (mir-6 par.): ____________________________________

B. Grammatika

1. Aqleb f'diskors indirett. "Ħerġin tagħna Surmast," mar jiġri jgħidlu s-Sur Agius.	____________________ ____________________
2. Aqleb f'diskors dirett. Is-Sur Delia beda jgerger li l-istudenti tal-iskola tagħhom kienu donnhom bla ħila.	____________________ ____________________ ____________________
3. Għaqqad f'kelma waħda billi tuża l-pronomi mehmużin. a) il-ħbieb tagħha b) is-saqajn tagħhom ċ) il-ħwejjeġ tiegħu d) il-ħsieb tiegħi	____________________ ____________________ ____________________ ____________________

4. Biddel in-Numri fi kliem

a) Għall-ġurnata sports morna b'(4)________________ xarabanks.

b) Magħna kien hemm (3) _________________ għalliema.

ċ) In-numru ta' midalji mirbuħa mill-klassi tagħna kien ta' (7) _________________.

d) B'kollox ikkompetew (11) _____________________ student mill-klassi tagħna.

e) L-aqwa sportiv tal-iskola kien Max Attard li b'kollox rebaħ (8) _____________ midalji.

5. Aqta' linja taħt il-partiċella t-tajba

a) Is-Sur Zammit ħalla x-xogħol (**għall-, għal, għal-**) istudenti.

b) (**Bħall-, Bħal, Bħal-**) libsa ta' Ms. Tonna qatt ma rajt għax xtratha (**mill-, mil, mil-**) Ingilterra.

ċ) Is-Surmast bagħat (**lill-, lil, lil-**) xi studenti lejn id-dar talli kellhom il-ġel.

d) L-għalliem bagħat kartolina (**lill-, lil, lis-**) istudenta li kienet marida.

6. Imla l-vojt billi tikkonjuga verbi mill-għeruq tal-lemin.	
a) Luca ________________ x-xogħol id-dar.	n-s-j
b) Huwa ________________ li ma kienx jaf li x-xogħol kien għal dakinhar.	q-w-l
c) L-għalliem mal-ewwel ________________ li din kienet skuża.	f-h-m
d) Għalhekk iddeċieda li ________________ ġewwa għar-rikreazzjoni.	ż-m-m + *lilu*

7. Aqleb dawn is-sentenzi fil-plural.

a) **L-istudent** ħareġ l-ikel fuq il-mejda u beda jiekol.

L-istudenti ____.

b) **Il-missier** ġie għat-tifel peress li kien marid.

____.

ċ) **Ħabibi** qiegħed jaqra l-ktieb li ġab mil-librerija.

____.

d) **L-istudent** li rebaħ il-kompetizzjoni ntbagħat għall-finali barra minn pajjiżu.

____.

8. Aqta' linja taħt il-verb miktub tajjeb.

a) Toni **twarrab / twarab** minn sħabu għax kien iħobb jindaħal bejn il-basla u qoxritha.

b) Sfortunatament Toni kien **iħobb / jħobb** iwebbes rasu u dam ma **ntebaħ/ intebaħ** li l-atteġġjament tiegħu kien ħażin.

ċ) It-tagħlima ħadha meta darba kien ma jiflaħx u l-għalliem infurmahom li kienu se **imorru** / **jmorru** ħarġa sal-Buskett.

d) Lil Toni ħadd ma **qallu** / **qalu** dwar din il-ħarġa u għalhekk mar l-iskola bħas-soltu bil-basket mimli kotba.

e) X'kedda ħa Toni **iġorr / jġorr** fuq spallejh il-basket tqil tal-iskola.

f) Malajr tgħallem li għandu **jerfa** / **jerfa'** salibu u ma jindaħalx aktar.

9. Daħħal il-punteġġjatura fejn meħtieġ.

Is-Surmast qal lill-istudenti____Se norganizzaw kompetizzjoni għall-aħjar rapport b'tema ambjentali____ L-istudent li jikteb l-aħjar rapport jingħata l-opportunità li jqatta' ġimgħa espejenza fir-riserva naturali tas-Simar minflok li jattendi l-iskola ____ kompla s-Surmast.

Samwel għoġbitu l-idea u qal lil sieħbu Steve ____ Din il-kompetizzjoni nidħlilha bis-serjetà għaliex neħles ġimgħa mill-iskola u nqatta' ġimgħa nosserva l-għasafar___

10. Aqleb dawn is-sentenzi fin-negattiv.

a) L-għalliema tal-klassi tagħna huma kollha dħulin u ċajtiera.

____

b) L-istudenti jlestu xogħolhom fil-ħin.

____

ċ) Fl-aħħar lezzjoni l-istudenti jkunu għajjenin.

____

d) Il-Matematika huwa s-suġġett preferut ta' ħafna studenti.

____

e) Fl-aħħar tas-sena l-istudenti jagħmlu barbikju ħdejn il-baħar.

____

f) Fil-Milied l-istudenti jiġbru l-flus għall-karità.

Ċ. Qwiel

Qabbel dawn il-qwiel bit-tema tas-safar mat-tifsira tagħhom.

1. Alla jagħlaq bieb u jiftaħ mija.	a) Dak li għad irid iseħħ Alla biss jafu.
2. Għin ruħek biex Alla jgħinek.	b) Xi darba jew oħra tieħu dak li ħaqqek.
3. Xemx u xita Alla jaf meta.	ċ) Il-providenza ta' Alla hija bla tarf.
4. Alla ma jħallasx kull nhar ta' Sibt.	d) Alla jaf kulma jagħmel u jaħseb il-bniedem għalkemm ikun mistur għall-oħrajn.
5. Alla biss jaf il-bniedem xi jkollu f'qalbu.	e) Huwa importanti li wieħed jistinka kemm jista' biex jimxi 'l quddiem.

1	2	3	4	5

D. Kitba

i) Kitba komunikattiva

Fl-iskola tiegħek ser issir attività ta' divertiment għall-familja kollha.

Oħloq avviż għal din l-attività. Ara li tinkludi din l-informazzjoni:

Il-post, id-data, il-ħin, deskrizzjoni ta' x'se jsir, mistednin speċjali, attivitajiet divertenti, l-għan tal-attività (eż ġbir ta' fondi), hux se jkun hemm ikel u xorb, il-prezz tad-dħul.

(Tista' żżejjen l-avviż b'xi stampa jew tpinġija.)

ii) Il-Komponiment

Agħżel titlu u ikteb komponiment ta' madwar 200 kelma dwaru.

Ibda billi tfassal il-pjan.

a) Il-lezzjoni favorita tiegħi jew is-suġġett l-aktar li jinteressani.

b) L-importanza tal-edukazzjoni f'ħajti.

ċ) L-iskola tal-ħolm tiegħi.

d) X'taħseb dwar l-idea li l-istudenti jkunu jgħixu l-iskola u jmorru d-dar biss fi tmiem il-ġimgħa.

E. Aqra l-poeżija u wara wieġeb il-mistoqsijiet fuqha.

Fil-Kulleġġ

ta' **Trevor Żahra** (mill-ktieb ***Tqasqis*** p. 86)

Fil-Kulleġġ ta' San Ċirillu
Kulħadd jilbes li jfettillu.
Kull filgħodu jiġu t-tfal
B'xi kostum tal-karnival.
Is-Sur Richard Rapinett
Jilbes dejjem id-dublett,
U s-Surmast, F'Jannar u Frar
Jiġi mgeżwer ġo liżar.
Ma' nofs Ġunju, Miss Grace Cini
Tibda tiġi bil-bikini!
Mhux ta' b'xejn li kull student
F'dal-Kulleġġ jinsab kuntent.

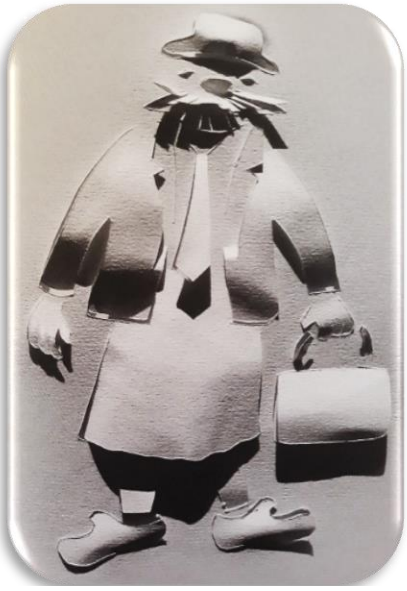

Tqasqisa ta' Trevor Żahra mill-istess ktieb Tqasqis.

1. Agħti żewġ pari ta' kliem li jirrima f'din il-poeżija.

i. ______________________ ii. ______________________

2. X'tissejjaħ din it-tip ta' rima? Rima mbewsa ☐, Rima alternata ☐, Rima mqabbża ☐

3. X'ton għandha din il-poeżija? Ton serju ☐, Ton umoristiku ☐, Ton ta' dwejjaq ☐

4. Xi jġiegħel lill-istudenti jħossuhom kuntenti li jattendu f'din l-iskola?

____

Risposti għat-Taħriġ ta' Pakkett n.4

Ai. Fehim mill-Qari

1. L-ewwel Maltin li telgħu fuq l-Everest kienu Gregory Attard, Marco Cremona u Robert Gatt
2. Li l-quċċata tagħha hi 8,848 metru 'l fuq millivell tal-baħar. Li hi l-ogħla quċċata fid-dinja.
3. *Agħżel tnejn minn:*
a. Gregory Attard: kien iqatta' s-sajf jixxabbat
mal-blat.
b. Marco Cremona: kien ħa sehem fi sfida fejn
tela' muntanja fl-Afrika.
ċ. Robert Gatt: kien wieħed mill-ewwel Maltin
li bdew jipprattikaw dan l-isport, 20 sena ilu.
4. Tweġibiet varji.
5. Minħabba l-għoli tal-quċċata tal-Everest.
6. Li jekk ikun jaf x'qed jistennieh il-bniedem
ikun jista' jipprepara ruħu.
7. Li għalkemm Malta gżira ċkejkna, il-kapaċità
tal-Maltin hija kbira.
U tweġibiet varji oħra.
8. L-ewwel Maltin fuq l-Everest u tweġibiet oħra.

A ii.

1. konkwista
2. L-ogħla parti tal-muntanja.
3. mira

B 1. intlaqa'
2. verb
3. Fil-perfett
4. Kull wieħed minnhom se/ser/għad jiskopri s-seħer għall-muntanji b'mod differenti.
5a. rebħa/rebħ/rebbieħ/rebbieħa/rebħiet
b. għajxien
6a. bdew
b. jitla'
ċ. jagħmlu
d. wassal
7a. Xi ġimgħat wara li l-papà tani l-aħbar tal-vaganza fit-Toskana, ċempel it-telefown.
b. "Għalik, Toby," qaltli Jessica, "Christine."
ċ. Qalbi waqfet. Christine qatt ma kienet ċemplitli qabel.
d. "Hi Toby. Il-mamà tiegħek għadha kemm qaltli li s-sajf li ġej, inti u l-papà sa ssiefru. Kumbinazzjoni anki jiena sa nsiefer mal-mamà s-sajf li ġej. Sa mmorru sitt ġimgħat Londra għand iz-zija Wendy."

8.

1. logħba	logħob
2. xarba	xorb
3. ħarġa	ħruġ
4. ħolma	ħolm
5. qabża	qbiż
6. daħla	dħul
7. għafsa	għafis
8. għatsa	għatis
9. għodsa	għadis
10. kisra	ksur
11. telgħa	tlugħ
12. laqgħa	lqugħ
13. bikja	biki
14. mixja	mixi
15. rimja	rimi
16. xirja	xiri
17. tindifa	tindif

9a. logħba, nżul
b. ġlieda
ċ. mixi
d. qatgħa
e. ħarba
f. waqgħa
ġ. kitba
g. safar
10a. taraġ
b. qalb
ċ. Ingliż
d. sodod
e. ħaruf
f. żebbuġ

Ċ.

1	2	3	4	5
ċ	e	a	b	d

D. Kitba Kreattiva u Funzjonali
i. Risposti varji
ii. Risposti varji

E. Ġita - Poeżija

1. Mandy
2. Zitu
3. Min-numru ta' postijiet differenti li żaret f'temp ta' ġurnata.
4. Għalkemm kien hemm ħafna affarijiet sbieħ huma spiċċat qattgħet ħafna ħin tivvjaġġa.
5. Il-mod kif tiddeskrivi l-postijiet li żaret juri li din kienet esperjenza pożittiva.
6. Biex tevita kedda oħra bħal ta' din is-sena.
7. Iz-zija Mandy ma' żugraga.
8. Il-kelma hija *klikk* u uża r-ripetizzjoni ta' din il-kelma biex juri li qed tieħu ħafna ritratti.
9. Ir-ripetizzjoni tal-kelma *sejjer* tenfasizza il-kontinwità fl-azzjoni tal-ferrovija u tagħtina l-impressjoni li din ma tieqaf qatt.
10. bnija, Ċina
11. Rima mqabbża
12. Kwartini
13. Risposti varji
14. Risposti varji

Risposti għat-Taħriġ ta' Pakkett n.5

A. Fehim mill-Qari
1. L-istudenti kienu qed jagħmlu kuraġġ lill-istudenti tal-iskola tagħhom.
2. Tnejn minn dawn: Tal-ixkora, qbiż bil-ħbula, it-tellieqa ta' tliet saqajn, it-tfigħ tad-diskus, it-tfigħ tal-lanza u l-ġbid tal-ħabel.
3. Għaliex ma setax jara sew lit-tfal jikkompetu fil-ġbid tal-ħabel.
4. It-tfal bdew jgħajtu, iċapċpu, u jinsultaw lil ta' kontrihom.
5. Għaliex kien l-aktar wieħed b'saħħtu.
6. Kien hemm xi tfal li weġġgħu, daħlu l-pulizija fil-grawnd u qamet konfużjoni kbira.
7. Rebħet l-iskola l-oħra għaliex is-Surmast mill-imġiba tiegħu deher li kien irrabjat ħafna.
8. Inkwiet/Saram waqt Jum l-Isports u titli oħra.

ii. Analiżi tas-silta
1a. għal-logħob
b. Il-ħwejjeġ ta' ħija qegħdin fuq is-sodda.
2a. jixħtu
b. jogħxa
ċ. tinsulta
d. imkebbeb
e. konfużjoni
3. għas-Surmast
4a. ma waqaf xejn/ kompla għaddej
b. f'ħin qasir
ċ. ma jistax jistenna aktar

5. Hekk kif is-Surmast kien jara lil xi ħadd dieħel l-ewwel <u>kien jitħajjar jibda jgħajjat bil-ferħ għalkemm (is-Surmast) ftit li xejn kien jifhem fir-regoli ta' dan il-logħob.</u>
6a. famuża
b. ta' kontriehom
ċ. ħadnihielhom

B. Grammatika
1. Is-Sur Agius informa lis-Surmast li l-istudenti tagħhom kienu ħerġin.
2. "L-istudenti tagħna donnhom bla ħila," gerger is-Sur Delia.
3a. ħbiebha
b. saqajhom
ċ. ħwejġu
d. ħsiebi
4a. erba'
b. tliet
ċ. sebgħa
d. ħdax-il
e. tmien
5a. għall-
b. Bħal-
ċ. lil
d. lill-
6a. nesa
b. qal
ċ. fehem
d. jżommu
7a. L-istudenti ħarġu l-ikel fuq il-mejda u bdew jieklu.
b. Il-missierijiet ġew għat-tfal peress li kienu morda.
ċ. Ħbiebna qegħdin jaqraw il-kotba li ġabu mil-librerija.
8a.twarrab
b. iħobb
ċ. jmorru
d. qallu
e. jġorr
f. jerfa'

9. Is-Surmast qal lill-istudenti**,** **"**Se norganizzaw kompetizzjoni għall-aħjar rapport b'tema ambjentali**.** L-istudent li jikteb l-aħjar rapport jingħata l-opportunità li jqatta' ġimgħa esperjenza fir-riserva naturali tas-Simar minflok li jattendi l-iskola**,"** kompla s-Surmast.
Samwel għoġbitu l-idea u qal lil sieħbu Steve**,** **"**Din il-kompetizzjoni nidħlilha bis-serjetà għaliex neħles ġimgħa mill-iskola u nqatta' ġimgħa nosserva l-għasafar**!"**

10a. L-għalliema tal-klassi tagħna mhumiex kollha dħulin u ċajtiera.
b. L-istudenti ma jlestux xogħolhom fil-ħin.
ċ. Fl-aħħar lezzjoni l-istudenti ma jkunux għajjenin.
d. Il-Matematika mhux/mhuwiex suġġett preferut ta' ħafna studenti.
e. Fl-aħħar tas-sena l-istudenti ma jagħmlux barbikju ħdejn il-baħar.
f. Fil-Milied l-istudenti ma jiġbrux il-flus għall-karità.

Ċ. Qwiel

1	2	3	4	5
ċ	e	a	b	d

D. Kitba
i. Risposti varji
ii. Risposti Varji

E. Poeżija
1i/ii. Agħżel 2 pari minn dawn: Ċirillu - jfettillu, tfal - karnival, Rapinett - dublett, Frar - liżar, Ċini - bikini, student-kuntent
2. Rima mbewsa
3. Ton umoristiku
4. Għaliex f'dan il-kulleġġ kulħadd jagħmel li jfettillu.